

Білоцерківський фаховий коледж сервісу та дизайну

СТУДІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ФАСИЛІТАЦІЇ

Воркшоп: «Педагогічний дизайн заняття»

START

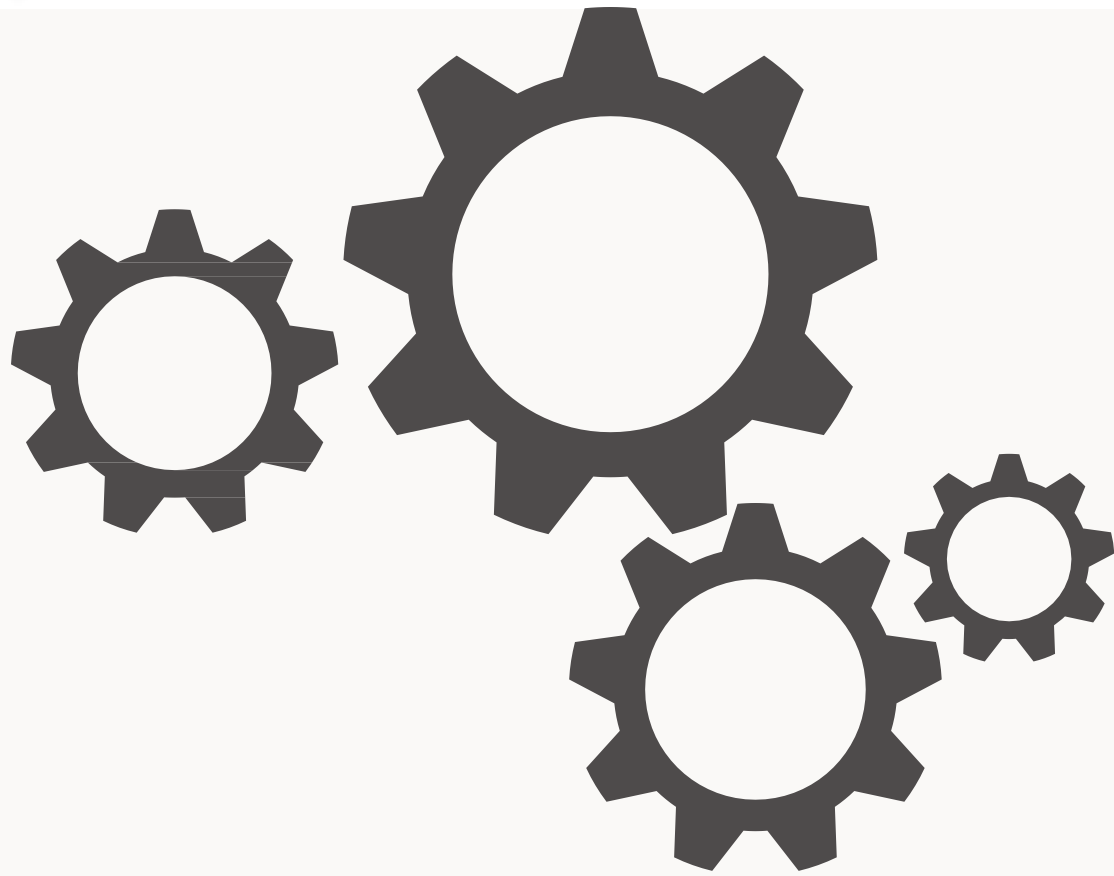
Нині набули значного поширення англійські терміни «дизайн педагогічних систем (instructional systems design)», «педагогічний дизайн (instructional design)» або ID-технологія

DESIGN

«Педагогічний дизайн»
розглядається у таких
аспектах:

- ✓ спеціальна дисципліна з питань розроблення та застосування методів навчальної роботи;
- ✓ наука про створення технічних вимог щодо розроблення, впровадження, оцінювання й обслуговування інструментів, що забезпечують вивчення будь-якої предметної галузі навчання на всіх рівнях складності;
- ✓ процес розроблення навчальних систем;
- ✓ системний підхід до побудови освітнього процесу;
- ✓ суворо впорядкований процес розроблення навчального матеріалу на основі теоретичних положень із метою забезпечення якості навчання;
- ✓ педагогічна технологія (у діяльнісному аспекті), здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів тощо

Термін має багато визначень. Важливим для його розуміння є точний переклад англійського слова «design» (задум, план, мета, намір, творчий задум, проєкт і креслення, розрахунок, конструкція, ескіз, малюнок, візерунок, композиція, тощо).

Здебільшого слово «дизайн» твердо асоціюється з проєктуванням естетичних властивостей: дизайн інтер'єру, ландшафтний дизайн, дизайн нігтів, малюнок, композиція тощо.

Педагогічний дизайн зовсім не обмежений проблемами якості образотворчих засобів або анімації в освітніх ресурсах, його сфера застосування набагато ширша.

Термін має багато визначень. Важливим для його розуміння є точний переклад англійського слова «design» (задум, план, мета, намір, творчий задум, проєкт і креслення, розрахунок, конструкція, ескіз, малюнок, візерунок, композиція, тощо).

Здебільшого слово «дизайн» твердо асоціюється з проєктуванням естетичних властивостей: дизайн інтер'єру, ландшафтний дизайн, дизайн нігтів, малюнок, композиція тощо.

Педагогічний дизайн зовсім не обмежений проблемами якості образотворчих засобів або анімації в освітніх ресурсах, його сфера застосування набагато ширша.

“Педагогічний дизайн - це цілісний процес аналізу потреб і цілей навчання та розробка системи способів передачі знань для задоволення цих потреб.

- Briggs, 1977

“Наука створення докладного опису умов розробки, оцінки та реалізації ситуацій, що сприяють навчанню.

- Richey, 1986

“Педагогічний дизайн - це використання систематичного процесу для розуміння проблем навчання, усвідомлення, що потрібно робити для вирішення цих проблем, а потім здійснення цього рішення.

- McArdle, 1991

“Педагогічний дизайн - це наукова дисципліна, яка займається розробкою найбільш ефективних, раціональних та комфортних способів, методів та систем навчання, які можуть бути використані у сфері професійної педагогічної практики.

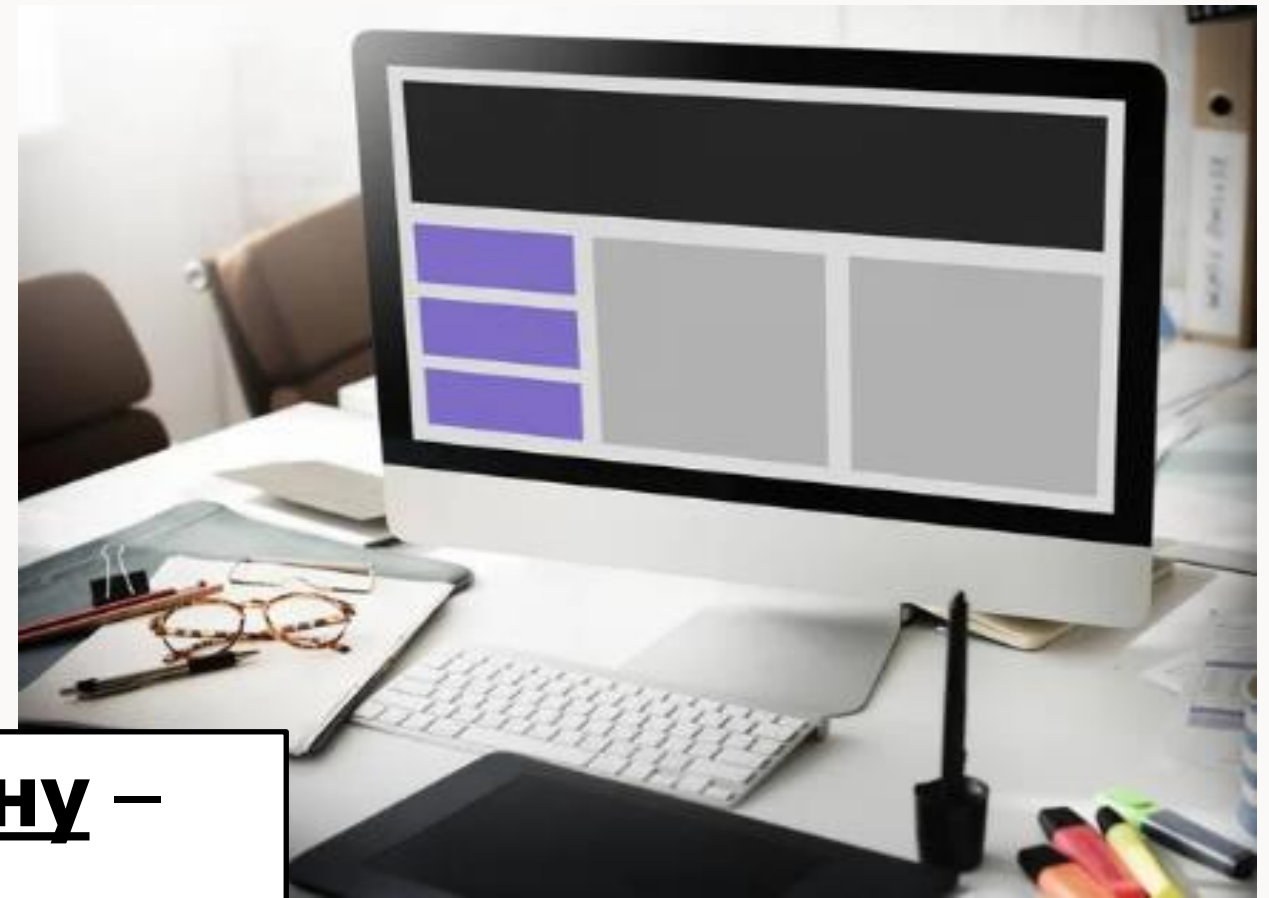
- Merrill M.D., Drake L., Lacy MJ, Pratt J., 1996

Педагогічний дизайн (instructional design) - системний підхід до побудови освітнього процесу, який враховує теоретичні положення психології, педагогіки, ергономіки, когнітивістики та інших наук, що вивчають особливості людського сприйняття та пізнання. Результатом роботи педагогічного дизайнера є система навчання, що забезпечує ефективний та комфортний освітній процес.

Мета педагогічного дизайну – зміна мотивації учасників освітньої діяльності: педагогам більш якісно навчати, а здобувачам освіти – краще вчитися

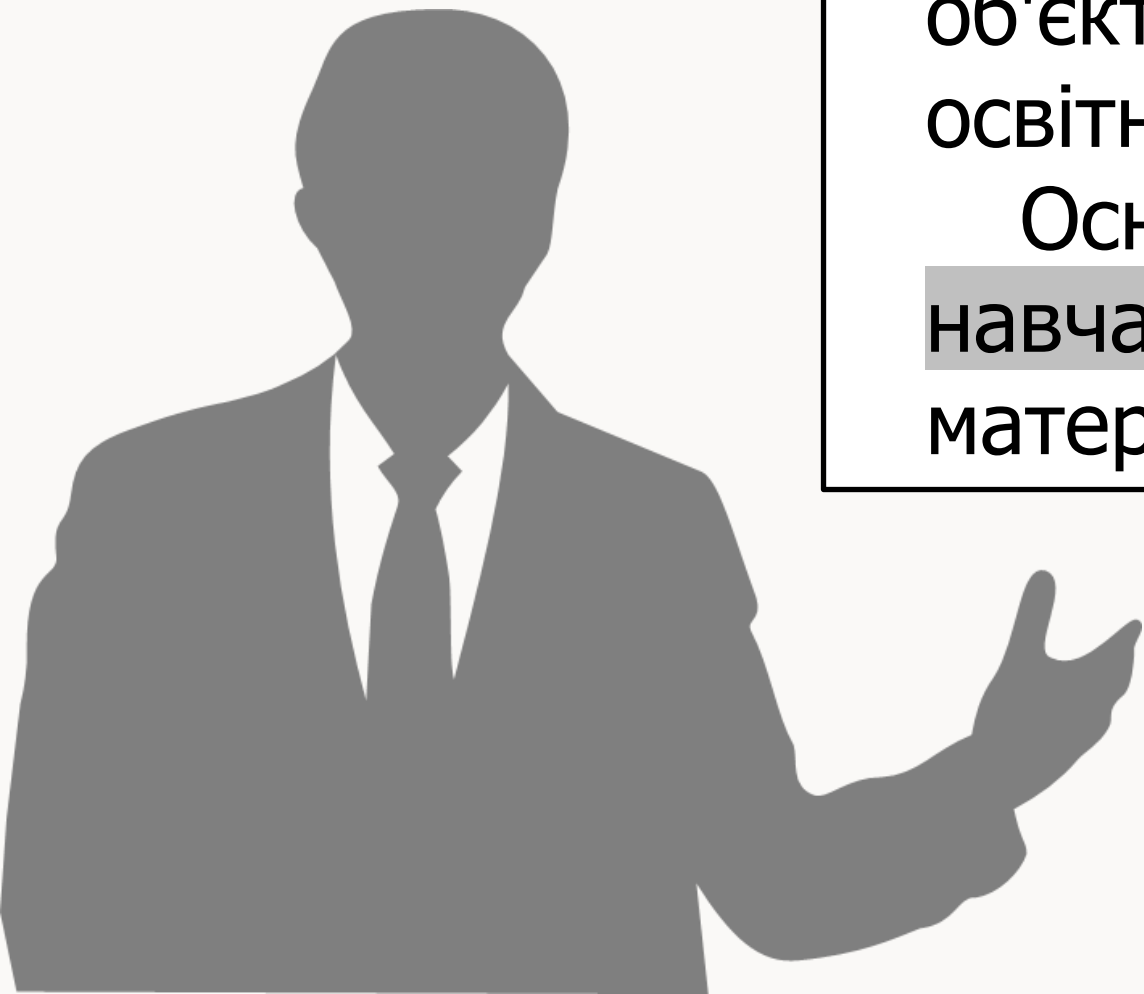

Об'єкт педагогічного дизайну –

навчальне середовище та його складники: реальні та віртуальні об'єкти, які використовуються в освітній діяльності.

Основним об'єктом для дизайну є навчальні матеріали та те, як з цими матеріалами потрібно працювати.

Роберт Ганье (R.Gagné)

Уперше поняття педагогічного дизайну почав використовувати Роберт Ганье (R.Gagné) ще на початку 1960-х років, коли проводив дослідження і розробляв навчальні матеріали для військових.

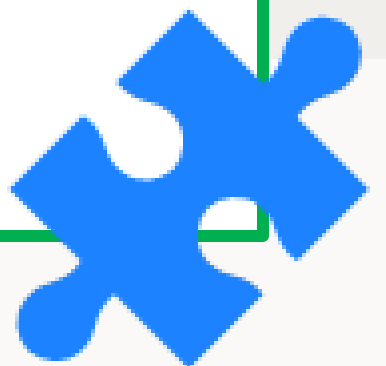
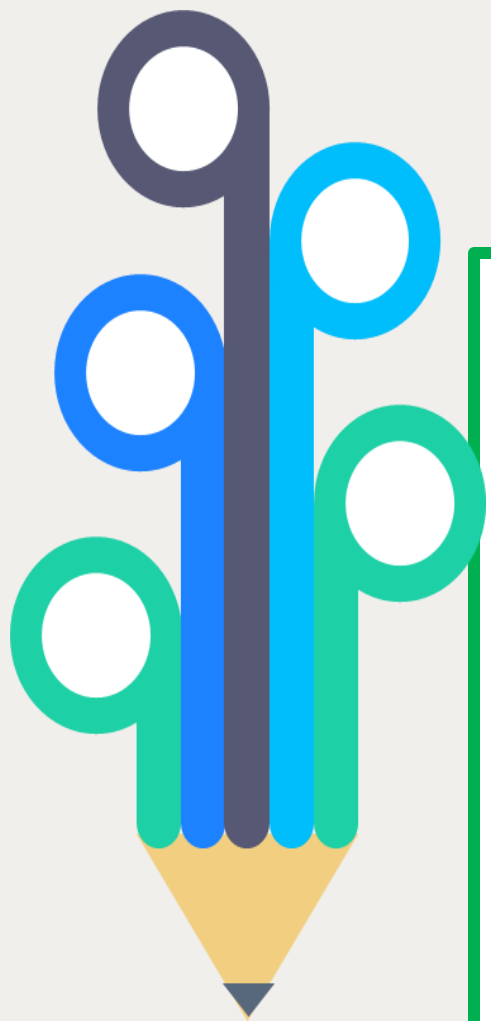
Також він розробив деякі з найбільш ранніх моделей та ідей навчального дизайну та

дев'ять основних принципів:

ПРИНЦИПИ Р.ГАНЬЄ

1. Привернення уваги (англ. gaining attention).
2. Інформування учнів про цілі навчання (англ. informing the learner of the objective).
3. Повторення вже вивченого матеріалу (англ. stimulating recall of prerequisite learned capabilities).
4. Подання нового навчального матеріалу (англ. presenting the stimulus material).
5. Підтримка навчання (англ. providing learning guidance).
6. Підштовхування до демонстрації набутих навичок (англ. eliciting the performance).
7. Надання зворотного зв'язку (англ. providing feedback).
8. Оцінка результатів (англ. assessing performance).
9. Поліпшення засвоєння знань та їх перенесення на практику (англ. enhancing retention and transfer to the job).

СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИЗАЙН

МОДЕЛІ ПЕДАГОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Під **моделлю педагогічного дизайну** зазвичай мається на увазі методика створення освітніх ресурсів: організація процесу, послідовність етапів, іноді склад команди розробників.

ADDIE

Одна з класичних та найпоширеніших моделей. Назва є аббревіатурою з перших букв назв етапів, що входять до процесу створення курсу.

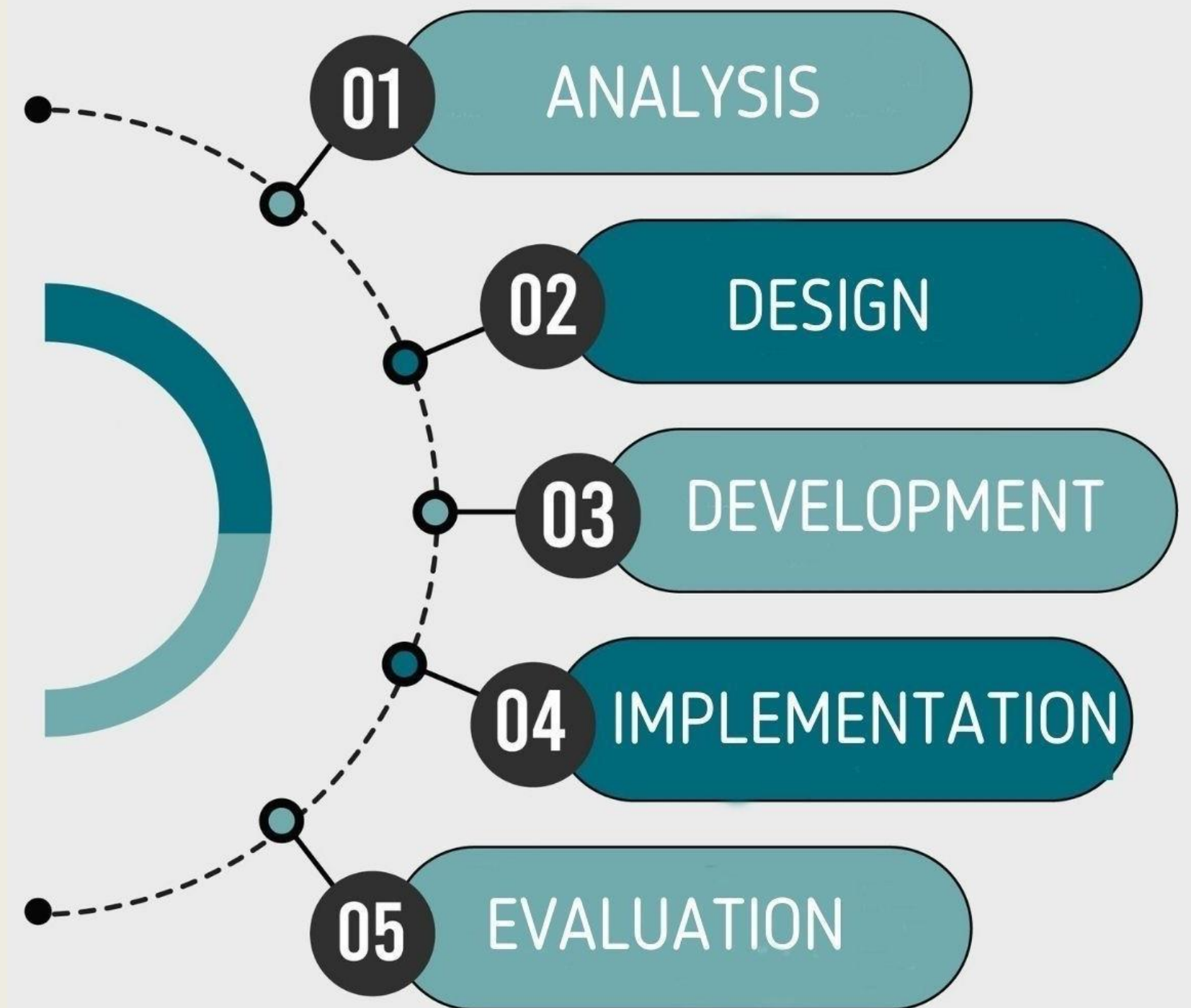
1. Analysis (аналіз). Аналіз потреб цільової аудиторії, її компетенцій та очікуваних результатів навчання

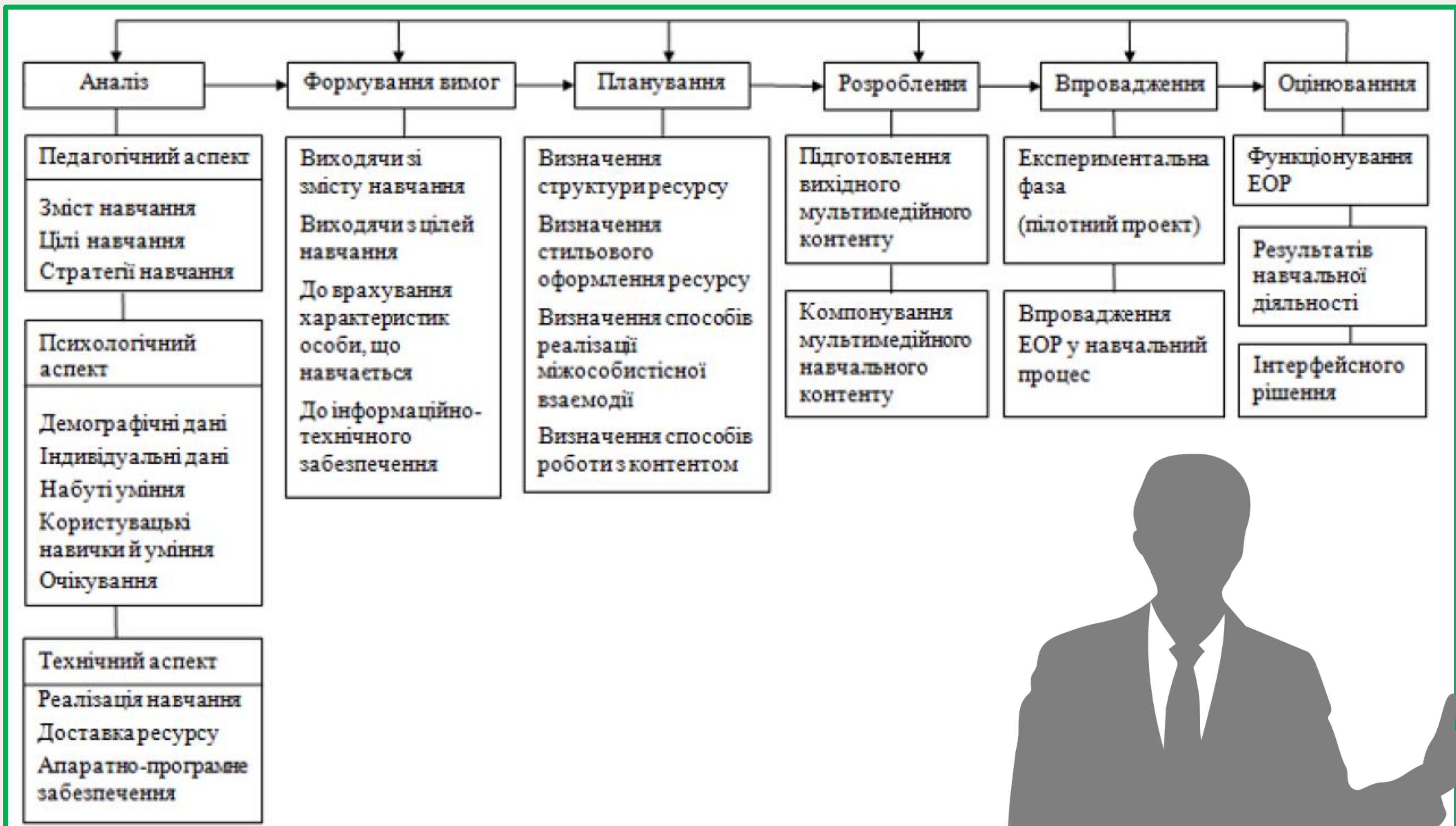
2. Design (дизайн). Проектування, складання плану, розробка прототипів, підбір коштів та рішень

3. Development (розробка). Розробка навчальних матеріалів

4. Implementation (впровадження). Застосування, тобто використання в освітньому процесі, навчання

5. Evaluation (оцінка). Оцінка для коригування навчальної системи чи матеріалів

SAM (SUCCESSIVE APPROXIMATION MODEL)

SAM (SUCCESSIVE APPROXIMATION MODEL)

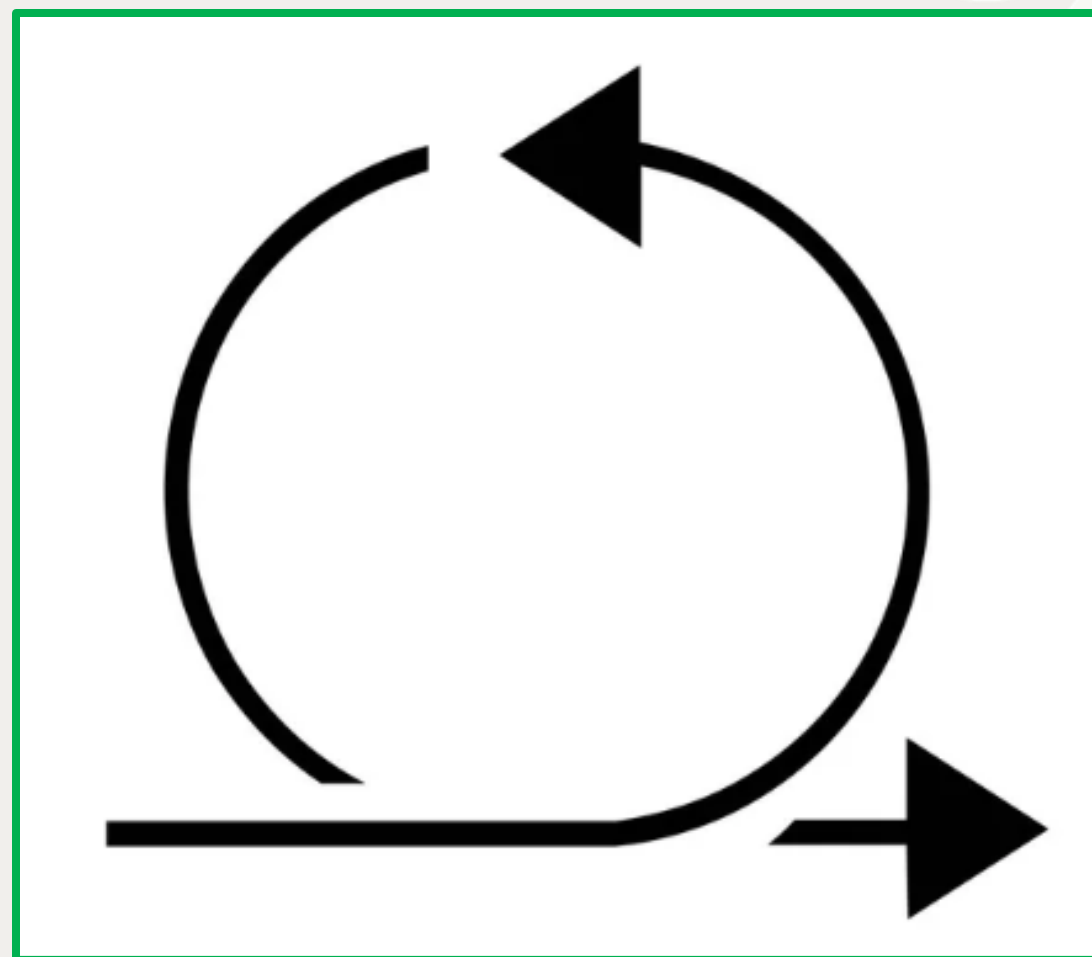
ОЗНАЧАЄ ПОСЛІДОВНУ МОДЕЛЬ
НАБЛИЖЕННЯ

Передбачає, що процес розробки йде малими кроками, а програма навчання запускається ітераціями (частинами).

SAM ґрунтується на принципах гнучкої розробки (Agile), які також стали основою підходу Agile Learning Design (ALD)

Результатом кожної ітерації є версія готового результату з різним ступенем деталізації, яку можна проаналізувати та скоригувати. Наприклад, у перший день програма описана за блоками та основними практиками, у другий день наповнена тезами, у третій день продумуються формати навчання

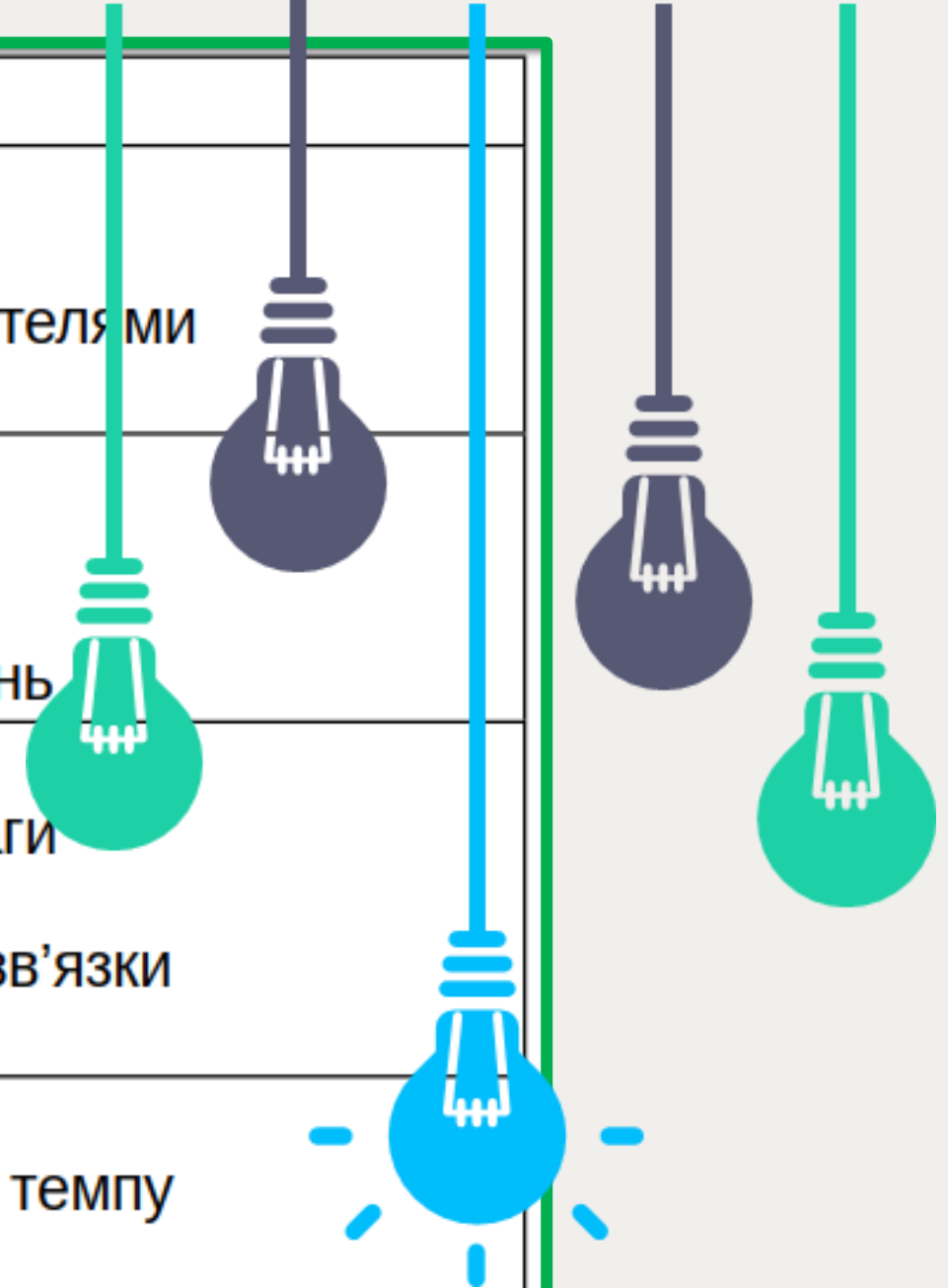
Відтак такі моделі, як ADDIE, SAM описують процес розробки, а інші допомагають проектувати логіку навчання (наприклад, «Цикл Колба», 4C/ID, навчання «від успіху», «від проблеми», «від виклику» тощо). Також є моделі, що допомагають спроектувати мотивацію на курсі (наприклад модель SSDL або ARCS-V).

Покроковий алгоритм дій педагога в процесі створення дизайну навчального заняття (Табл. 1)

Дизайн навчального заняття **має враховувати** потреби здобувачів освіти, його індивідуальні особливості, однак дослідники **застерігають**, що педагог **повинен дотримуватися** стандартів змісту та розуміння (за винятком здобувачів освіти з особливими освітніми потребами), а **диференціювати можна** інструменти (способи здобуття знань), процес (як працюють здобувачі освіти), продукт (як здобувачі освіти демонструють результати навчання)

Епізод. Ключове запитання	Дії освітнього дизайнера
<p>Епізод 0. Хто мої учні? Які вони? Які їхні потреби? Які ресурси мають колеги, учні, спільнота, мережа Інтернет?</p>	<p>Пошук інформації про особливості учнів Дослідження сфери зацікавлення учнів Пошук можливостей для взаємодії з іншими вчителями</p>
<p>Епізод 1. Як учні зрозуміють звідки й куди рухатись далі?</p>	<p>Оприявлення цілей Підсилення актуальності змісту Продумування показників досягнення цілей введення в контекст попередніх і наступних знань</p>
<p>Епізод 2. Як і коли залучити учнів до зацікавлення темою?</p>	<p>Використання когнітивних «гачків» Залучення учнів до діяльності, утримування уваги створення інтриги до уроку досягнення ефекту очікування, несподіваної розв'язки Мотивація до активного навчання</p>
<p>Епізод 3. Як учні зрозуміють зміст через дію? Як організувати активне здобуття знань? Які інструменти допоможуть організувати пізнавальну активність?</p>	<p>Добір навчальної стратегії Планування навчальних фрагментів, переходів, темпу Продумування «шарнірних» запитань організації активного здобуття знань Добір інструментів для осмислення змісту учнями забезпечення досвіду роботи з різним контентом</p>
<p>Епізод 4. Як учні будуть «шліфувати» знання та «відточувати» вміння?</p>	<p>Пошук способів інтеграції знань, розвитку наскрізних умінь і ключових компетентностей. Знаходження різних перспектив погляду на основну ідею Створення можливостей для переосмислення, експериментування зі знаннями, пошук власних сенсів, власного стилю навчання</p>
<p>Епізод 5. Як учні усвідомлять свій поступ і оцінюватимуть його?</p>	<p>Планування способів обдумування учнями власного навчання Пошук інструментів формувального оцінювання Створення позитивного налаштування на майбутній поступ</p>

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ДИЗАЙНУ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни

https://bcsd.org.ua/images/Osvitnia_diyalnist/Pologenna_NMK.pdf

**Активне структурування
інформації у виданні**

**Розподілення
інформації за темами**

**Розділення інформації на
основну та другорядну**

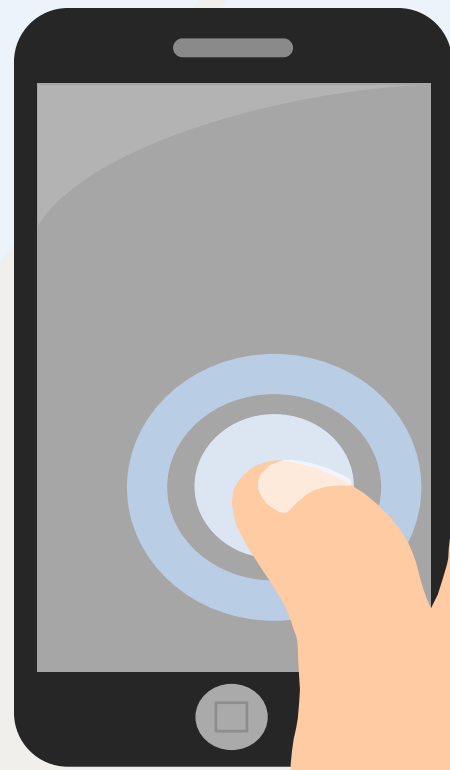
Стрижневою складовою інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання є дистанційні курси

Дистанційні курси – інформаційні продукти, які створені в електронній формі і є достатніми для навчання за окремими дисциплінами, тобто, дистанційний курс є не що інше, як специфічний навчально-методичний комплекс дисципліни, розроблений для дистанційної форми навчання

У загальному вигляді структура дистанційного курсу представлена такими блоками:

- блок теоретичного матеріалу;
- блок практичних, лабораторних і семінарських робіт;
- блок додаткової і довідкової інформації;
- блок контрольних завдань (питання для самоконтролю, тестування, творчі проєкти тощо).

Структурні елементи навчально-методичного та дидактичного забезпечення дистанційного курсу

Дистанційний курс містить структурні елементи навчально-методичного та дидактичного забезпечення:

- Анотація та вступна частина
- Робоча програма
- Календарний план вивчення курсу
- Підручник (навчальний посібник або конспект лекцій)
- Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи слухачів
- Індивідуальні завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання
- Практичні завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання
- Курсові роботи та методичні рекомендації щодо їх написання та захисту
- Тестові завдання для перевірки знань з дисципліни
- Глосарій
- Список рекомендованої літератури

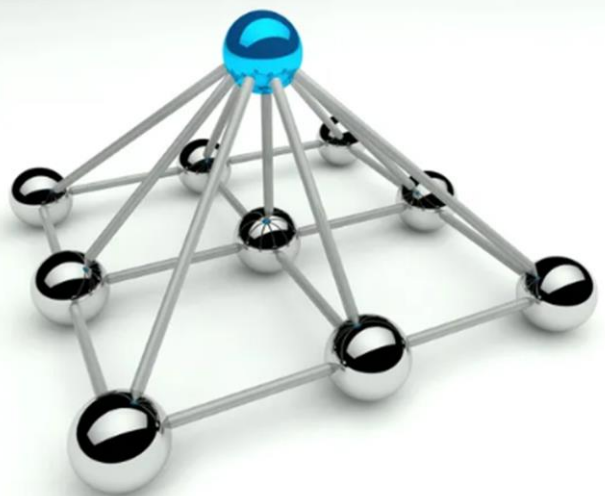
В електронному навчальному виданні рекомендується виділяти не менше трьох помітних ієрархічних рівнів інформації:

1) рівень ключової інформації –

охоплює тільки найважливіші поняття та висновки, тобто тільки ключову інформацію. Але ця інформація повинна давати закінчену цілісну картину предметної області, що вивчається;

2) основний рівень – охоплює основну частину всього навчального матеріалу. Він містить детальне методичне викладення всіх питань навчальної програми курсу;

3) поглиблений рівень – охоплює поглиблений розгляд окремих питань для тих користувачів, які бажають розширити свої знання.

Для організації інформаційної ієрархії в електронному навчальному виданні можуть використовуватись такі засоби дизайну:

1) виділення основної інформації засобами візуальних акцентів.

Найбільш поширеними прийомами створення на об'єкті візуального акценту є: використання більш яскравого кольору; збільшення розміру об'єкта; зміна розташування об'єкта; виділення об'єкта проблісковим свіченням.

Кількісною оцінкою візуального акценту є його інтенсивність. Інтенсивність візуального акценту визначається співвідношенням акцентованої характеристики (наприклад, кольору або розміру) об'єкта з відповідною характеристикою фону. Найбільш ефективним вважається виділення об'єкту кольором, менш ефективним вважається виділення його зміною розміру або яскравості;

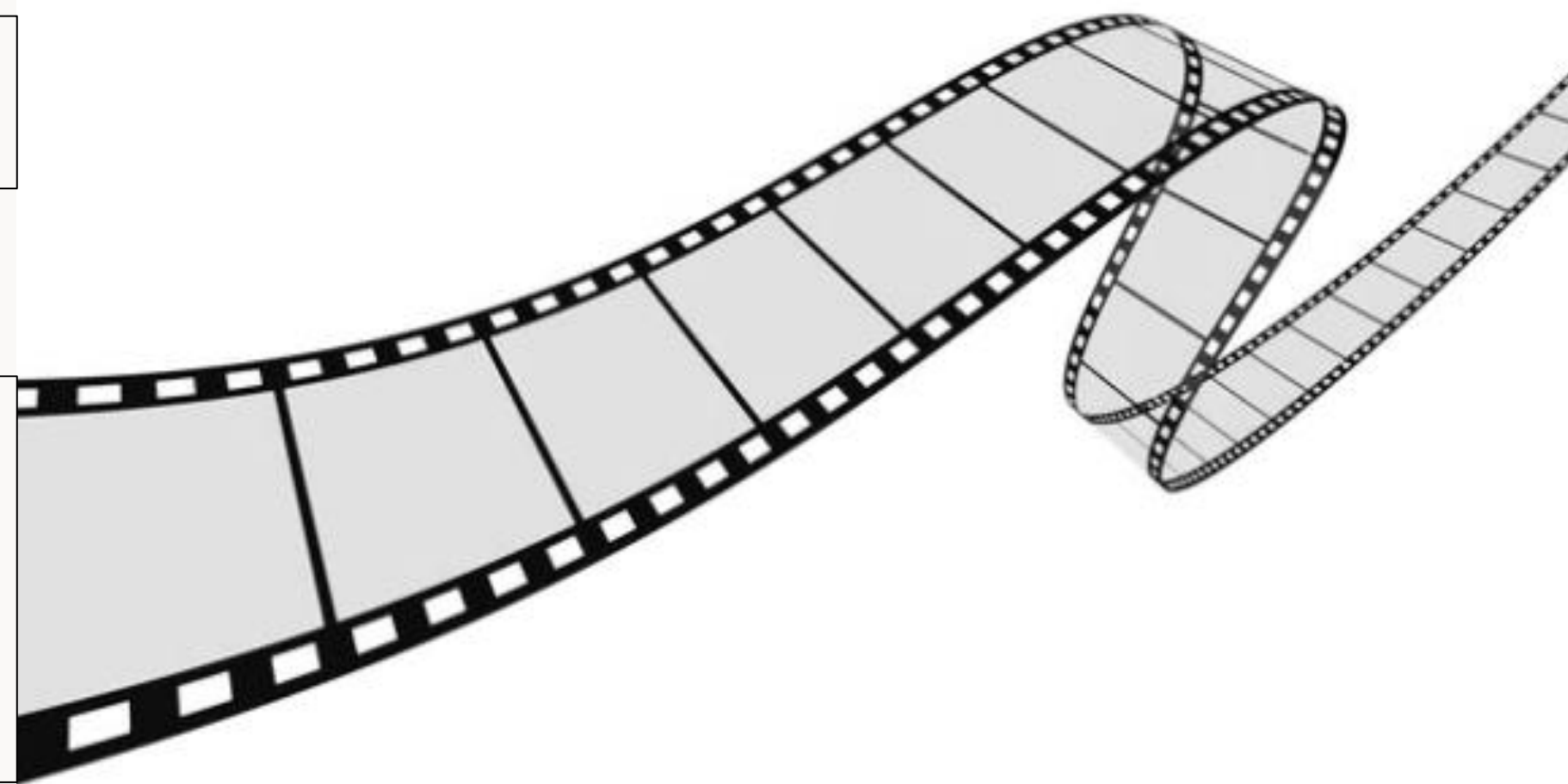
Додатковий інформаційний кадр

призначається для розміщення невеликого обсягу інформації, яка має допоміжний характер стосовно матеріалу основних сторінок електронного видання

2) використання додаткових інформаційних кадрів

Такою інформацією можуть виступати визначення, ілюстрації, приклади тому подібне

Доступ до інформації, розміщеної в кадрі, користувач отримує за **гіперпосиланням** із основної інформаційної сторінки, проте кадр не входить до структури підрозділів електронного видання

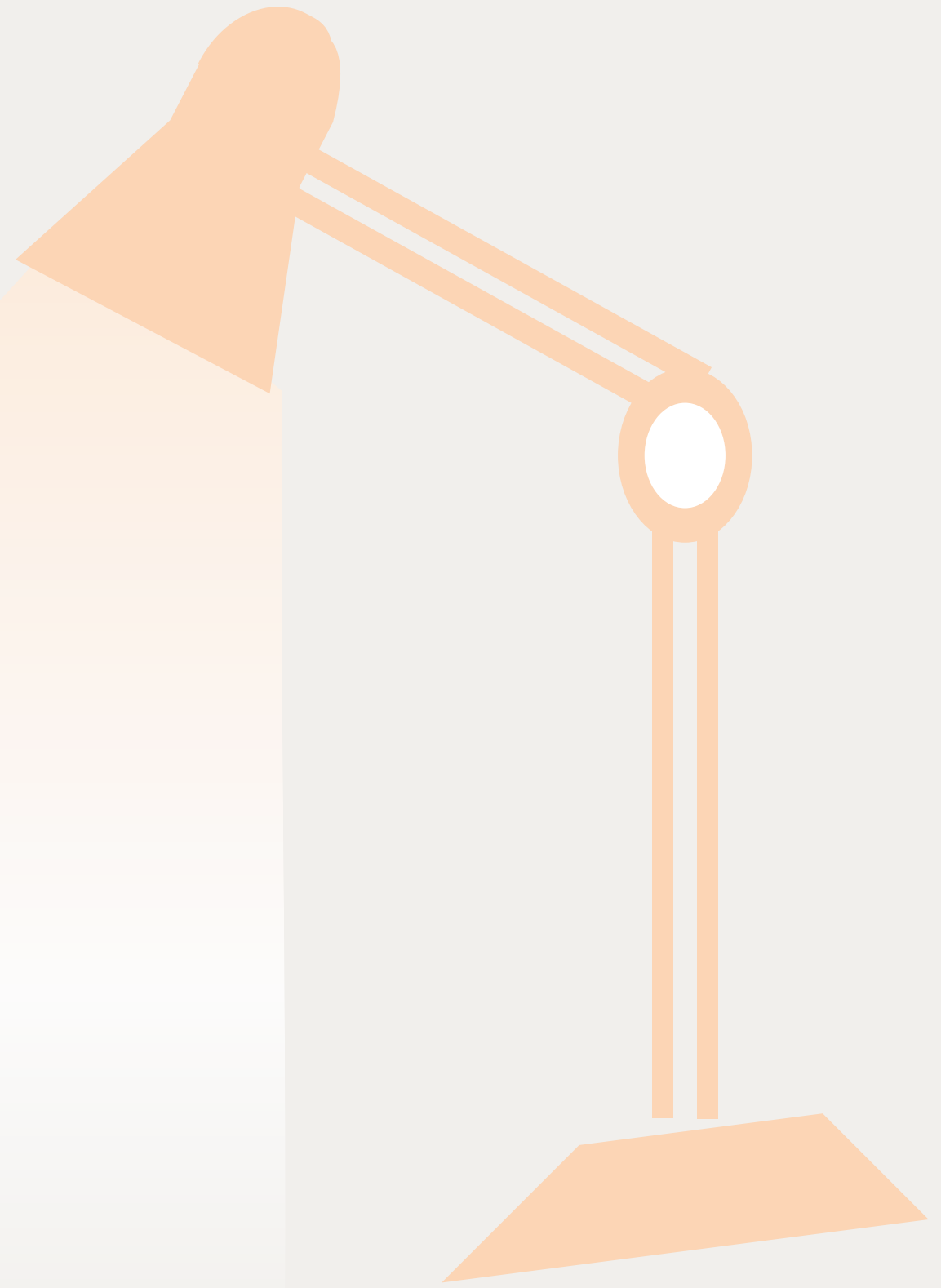

- 3) створення окремих підрозділів із основною та другорядною інформацією;
- 4) відображення зв'язків між взаємопов'язаними блоками інформації.

Зв'язки між усіма взаємопов'язаними блоками інформації мають бути реалізовані за допомогою гіперпосилань.

Основна теоретична інформація навчального електронного видання має бути **пов'язана гіперпосиланнями:**

- ✓ з другорядною інформацією;
- ✓ з глосарієм;
- ✓ з джерелами літератури;
- ✓ з тестами та
- ✓ запитаннями для самоперевірки;
- ✓ з практичними завданнями.

Висновки

ПД можна вважати неодмінною складовою, що має враховуватися при проектуванні сучасних засобів навчання.

Побудовані на основі моделей ПД, електронні освітні ресурси зможуть найбільш ефективно передавати навчальний матеріал та створювати умови для його якісного засвоєння здобувачами освіти.

